

LAUDÁCIÓ

a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Tiszteletbeli Professzori címének Dr. Bodó Barna egyetemi docens számára való odaítélése alkalmából

Tisztelt Rektor asszony! Tisztelt Rektor úr! Tisztelt akadémiai közösség!

És nem utolsó sorban, kedves Barna! Igen sokszor szoktad emlegetni, hogy büszke vagy arra és jó érzés számodra, hogy lehetőség van egy emberközeli és emberarcú egyetem oktatója lenni. Éppen ezért fogadd jelen laudációt úgy, hogy mellém, eme pulpitus mellé, képzeld oda Tünde, Kinga, Ági és Emese, Radu, János, Tibi és Dezső, vagy az itt az aulában is jelen levő Edit és István arcait – többen közülük eme szerény laudáció társszerzésében is őszinte és barátsággal teli szerepet vállaltak.

Kollégánk, Bodó Barna szakmai pályafutása az oktatás, kutatás és közéleti szerepvállalás hármására épül, s e hármasságra épülő életművét a Sapientia Egyetem bizonyára jogosan tiszteli meg a professzori cím odaadományozásával. Bodó Barna az éppen kibontakozó kommunizmus legnehezebb periódusában, 1948-ban született Sepsiszentgyörgyön. Az otthon és az iskola a székelyföldi környezetről szólt, egyetemi tanulmányai azonban az ország teljesen más történelmi régiójába, a Bánságba vitték. A multikulturalizmus kétségtelenül legizgalmasabb városában, Temesváron telepedett le, ahol az Osztrák-Magyar Monarchia színes örökségébe ékelődtek a nemzetállam megteremtését célzó új törekvések. Szakmai érdeklődése pályafutásának elején két síkon mozgott, hiszen a reál tudományágban diplomázott és az akkoriban abszolút novumnak számító hologram-kutatással foglalkozó fiatal fizikus igen korán kezdett el újságíróként dolgozni a „Szabad Szó”, az „Ifjú Munkás”, az „Előre”, és a „Romániai Magyar Szó” munkatársaként. A kor és Bodó Barna családjának ismeretében mondanunk sem kell, hogy szakmai pályájának eme törését nem szabad akaratából tette: a rendszer – József Attilával élve – „a hont kivont szablyával óvta ellene”, határozottan kinyilvánítva, hogy „Ön, amíg szóból értek én, nem lesz tanár e féltekén.” Rossz származása miatt két ízben utasították vissza fizikában teendő doktorátusát, végül mégis tanár lett – igaz, politikatudományban.

A rendszerváltás kétségtelenül látványos változást jelentett pályafutásában. A kutatói, politikai, társadalomszervezői és oktatói tevékenységek iránt mutatkozó érdeklődését immár nem gátolta egyetlen politikai rendszer sem, az új szabad mozgástér pedig szerteágazó érdeklődésének és tevékenységének megfelelő keretet biztosított, éppen akkor, amikor szellemi érettségének és alkotóképességének teljes erejében volt. (Ez nyilván mind a mai napig mit sem változott.)

A magyarság 1989 utáni önszerveződésének fontos elemét képezték a politikai érdekérvényesítés útjai és a civil kezdeményezések, a különféle szervezetek és intézmények. Bodó Barna ezekből igen komoly részt vállalt, hisz a Romániai Magyar Demokrata Szövetségnek 1990-től 1995-ig politikai alelnöke volt, s az ő nevéhez fűződik a temesvári székhelyű Szórvány Alapítvány létrehozása is, amelynek keretében még a kilencvenes évek elején megalakult az a Kisebbségi Szórványkutató Központ, mely mind a mai napig működik. Bevallása szerint az 1989 utáni új világban azonban hamarosan kiderült, hogy a politikusi karrier helyett sokkal nagyobb elhivatottságot érez az oktatói munka iránt, s ilyen irányú döntése igen gyümölcsözőnek bizonyult, hiszen egykori tanítványai közül sokan ma már szakmai kollégái és barátai is egyben.

Tudását ekképpen nemcsak kutatói munkássága során, hanem különféle oktatási intézményekben is kamatoztatta. Több egyetemen tanított, így a Temesvári Nyugati Egyetemen, a Partiumi Keresztény Egyetemen, a Szegedi Tudományegyetemen és a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen. Ez utóbbi esetében, az önálló magyar felsőoktatásért kiálló Bolyai

Kezdeményező Bizottság elnökeként tett nyilatkozatai miatt, pályája során másod ízben lépett közbe az „egyetem fura ura”, aki a József Attila-i recept szerint annak rendje és módja szerint eltanácsolta. Ezúttal viszont az egyetem fura urát már minden bizonnyal a Gondviselés is irányította, hiszen így került Bodó Barna a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemre, így vált egyetemünk főállású oktatójává, ma pedig tiszteletbeli professzorává.

Kutatómunkája a társadalomtudományok terén igen szerteágazó. A nyolcvanas évek elejétől körvonalazódó kutatásainak a tematikája számos igen fontos kérdést érintett, különösen a társadalmi mobilitás, az identitás, a kisebbségi közösségek önszerveződése és a regionális kutatások tekintetében. Az identitás megnyilvánulási formáiról írt disszertációjával szerezte meg a doktori fokozatát 2003-ban. Számos kutatásnak és kiadványnak volt az ötletgazdája, szerzője és szerkesztője, munkásságának volumenét jól tükrözik azon cikkek, tanulmányok és könyvek sora, amelyek száma eléri a kettőszázat. De ma talán szórványkutatóként ismerik a legtöbben a világban, a szórvány fogalmáról, szerepéről, társadalmi, politikai kontextusairól szóló önálló teóriája igen sok tudományos munka, tanulmány tárgya, a szórványkutatás abszolút referenciapontja és hivatkozási alapja. Pályakezdésének a korábbiakban már említett kettősségét eme nagyszabású társadalomtudományi kutatómunka ellenére sem tudta teljességgel maga mögött hagyni: mind a mai napig úgy tartjuk, hogy Bodó Barna annak a mérnök-generációnak a kiemelkedő képviselője, akik 1989 után újraalapították az erdélyi magyar politikatudományt.

A romániai magyar közösségben mindmáig értékteremtő tevékenységének fontos részét képezik a különféle szakmai és érdekvédelmi szervezetekben való szerepvállalásai, mint a korábban már említett Szórvány Alapítvány elnöke, a Bolyai Kezdeményező Bizottság elnöke, a Politeia – Romániai Magyar Politikatudományi Társaság vezetőségi tagja, vagy mint a Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetségének elnöke. Civil szervezeti vezetőként is foglalkoztatják a kisebbségi magyar társadalom problémái, és aktív közéleti szerepvállalással tevékeny részt vállalt az elmúlt 25 évben a közösségünket érintő társadalmi problémák artikulálásában, megjelenítésében, napirendre helyezésében. Tudományos munkáiban megjelenik többek között a már említett szórvány, de az identitás és a civil társadalom jelenségköre is. Bodó Barna az egyike azoknak a szerzőknek, akik Erdélyben elsőként foglalkoztak a szórvány, illetve a kisebbségi magyar civil társadalom tárgyalásának témakörével. A szakirodalomban e két témában egyike a leginkább hivatkozott erdélyi szakembereknek, így formálva olvasói gondolkodását. Egyetemi oktatóként jelentős befolyással bír az egyetemi hallgatók gondolkodására, és sikerrel motiválja őket a tudományos életpálya választásában.

Az erdélyi magyar közösség érdekében végzett szolgálatát a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetéssel honorálta 2014-ben a magyar állam. A mostani tiszteletbeli professzori cím adományozásával elsődlegesen tudományszervezői és oktatói munkáját ismerjük el, amit töretlenül és igen nagy odaadással végzett az elmúlt évtizedekben. Mindig nyitott volt az együttműködésre, személyében megbízható partnerre találtak tanárok, kutatók, diákok egyaránt. A továbbiakban is számítunk aktív jelenlétére közösségünkben.

Ez utóbbit alátámasztandó, azt hiszem, kedves Barna, hogy feltétlenül idekíváncozik még egy utolsó gondolat. Tanszéki üléseken, egyetemünkhöz kapcsolódó szakmai-baráti összejöveteleken rendszeresen szoktunk Téged azzal ugratni, hogy valójában te rontod le tanszékünk, karunk igencsak „fiatalos” átlagéletkorát. S ha rideg, pozitivistá módon nézzünk a tényeket, számokat, talán még igazunk is lehet. Egykori filozófia szakos hallgatóként viszont azt is jól megtanultam – Ágostontól, Bergsontól -, hogy az objektív időn túl mindig ott van az a bizonyos szubjektív, intenzív is. Az, melyet nem éveidben, hónapjaidban, óráidban, hanem sokkal inkább közvetlenségedben és rugalmasságodban, szenvedélyedben és humorérzékedben, fiatalos indulataidban és érett bölcsességedben mérünk. De akár abban is – a tegnap esti

beszélgetésünk, borozásunk jegyében maradva -, hogy bevallásod szerint változatlanul érdeklődést mutatsz minden diáknod és diáklányod előléte iránt. Éppen ezért, kedves Barna, őszintén kívánjuk, hogy még sok-sok esztendőn keresztül „romboljad” tanszékünk, karunk, egyetemi közösségünk átlagéletkorát, s szívből gratulálunk a most átadásra kerülő tiszteletbeli professzori címhez!

Dr. Tonk Márton egyetemi tanár, dékán
Dr. Lupescu Radu egyetemi adjunktus, tanszékvezető
Székely Tünde tanársegéd

Csíksereda, 2015. október 3.